

استفاده از سیلاژ ذرت در تغذیه دام :

سیلاژ ذرت بدلیل داشتن کربوهیدرات بالا، کیفیت بالاتری نسبت به بقیه انواع سیلاژ دارد و معمولاً دام ، ذرت سیلو شده را با رغبت بیشتری می خورد. در حقیقت سیلاژ ذرت به عنوان جیره اصلی در تغذیه گاو شیری بکار می رود. زیرا گاو نه تنها روزانه مقدار زیادی از ذرت سیلو شده را می خورد ، بلکه این غذا با داشتن انرژی زیاد ، قسمت عمده ای از احتیاجات آن را برطرف می نماید.

متوسط ارزش انرژی زایی ذرت سیلو شده برای تولید شیر معادل هفتاد و دو صدم واحد علوفه ای در کیلو ماده خشک است. چنانچه چنین سیلوی ذرتی به مقدار کافی در اختیار گاو شیری قرار گیرد (بدون علف و کنسانتره) به تنهایی قادر است احتیاجات روزانه دام را به انرژی نگهداری و انرژی تولید ۱۲ لیتر شیر ۴% چربی را تأمین کند. در حال حاضر استفاده از سیلوی ذرت در تغذیه دام پرواری بسیار متداول است. زیرا مصرف این غذا در دامپروریها موجب حذف سایر علوفه ها و غذاهای مکمل گران قیمت گردیده است. ضمناً سیلوی ذرت سرشار از نشاسته است که قسمتی از این ماده در شکمبه به اسید پروپیونیک و قسمتی در روده ها به گلوکز که ماده اصلی سازنده چربی می باشد تبدیل می شود . بدین طریق، به وسیله سیلاژ ذرت می توان مقدار قابل توجهی از احتیاج حیوان به انرژی، پروتئین و دیگر مواد را برطرف نمود. البته برای تعادل غذایی در جیره باید از مواد کنسانتره و یا علف خشک مرغوب نیز استفاده کرد، تا اثر اقتصادی سیلو بهتر معلوم شود.

گاوهای شیری اگر به مرور به خوردن سیلو عادت کرده باشند با اشتهای کامل می توانند مقدار زیادی از آن را مصرف کنند.

سیلوی ذرت و ذرت خوشه ای که دارای مقدار کافی دانه باشد برای رشد و نمو شکمبه حیوانات جوان ، گوساله و تلیسه یکی از بهترین غذاها هستند و می توانند از هفته چهارم یا پنجم بعد از تولد بصورت نامحدود در اختیار حیوان قرار گیرند. در جیره جوانه گاوها می توان به مقدار زیادی از مواد سیلو شده استفاده نمود.

در تغذیه گاوهای گوشتی و درپروسه پروار بندی باید از سیلو حداکثر استفاده را بعمل آورد ، زیرا این غذا یکی از ارزانه ترین و در عین حال با ارزشترین غذاها برای این منظور است.

با توجه به مخارج بالای راه اندازی سیلوهای سنتی و صنعتی (هزینه های ساخت و سیلو کردن علوفه)، ضایعات بالای علوفه سیلوشده (قارچ، کپک زدگی، پرت و کاهش سیلو) و خطرات ناشی از مصرف علوفه کپک زده در دامها از جمله اسهال و سقط جنین، گرایش دامداران به مصرف علوفه های بسته بندی شده، بهداشتی و قابل نگهداری زیر هوای آزاد به مدت طولانی، بدون افت و خرابی بصورت روزافزونی در حال افزایش است.

سیلاژ ذرت بسته بندی شده در واقع همان علوفه ذرت بسته بندی شده است که از گیاهان با رطوبت بالا، طی مراحل تخمیر کنترل شده بدون استفاده از مواد شیمیایی و با بهره گیری از فرآیند منحصراً به فرد بسته بندی با پلاستیکهای مخصوص تولید می گردد.

مراحل تهیه سیلاژ :

این مراحل عبارتند از :

۱. کشت علوفه مناسب
۲. برداشت در زمان مناسب
۳. خرد کردن علوفه توسط دستگاه چاپر
۴. تنظیم رطوبت
۵. پرس کردن علوفه (انباشتن علوفه) و پوشاندن آن توسط پلاستیک برای جلوگیری از ورود هوا و نور خورشید

کشت علوفه مناسب:

تقریباً تمام گیاهان سبز را می توان سیلو کرد، ولی باید دید با توجه به شرایط منطقه ای و آب و هوایی، نوع مصرف و صرفه اقتصادی، کدام محصول کشت شود. علوفه مصرفی برای سیلو، باید ظرفیت بافری پایینی داشته باشد تا باکتریهای مفید بتوانند فعالیت کنند. به همین دلیل گرامینه ها و غلاتی نظیر ذرت، بهتر از لگومینه ها و حبوبات سیلو می شوند. (در ضمن علوفه مورد نظر نیز حداقل باید ۲۰٪ ماده خشک داشته باشد).

خرد کردن علوفه:

یکی از مهمترین مراحل تهیه یک سیلاژ خوب، خرد کردن علوفه است، که این عمل توسط دستگاه چابر صورت می گیرد. علوفه باید به اندازه کافی خرد شود تا سطح تماس آن با باکتریها افزایش یابد و نیز اکسیژن کمتری لابلای ذرات باقی بماند. از طرفی نباید بسیار کوچک خرد شوند زیرا سیلاژها در اصل کاربرد علوفه ای دارند و با کوچک شدن قطعات، میزان جویدن هم کاهش یافته و تخمیر خوبی در شکمبه نخواهیم داشت بهترین اندازه برای علوفه ذرت خرد شده یک و دو دهم تا سه و چهاردهم اینچ است (بعبارت دیگر ۳ تا ۸ سانتی متر). درشت بودن قطعات، خارج کردن هوا را بسیار مشکل کرده و اغلب، ضایعات و فساد ناشی از تخمیرات نامطلوب را افزایش می دهد. خرد کردن بیش از حد، اثرات مضر بر روی عمل نشخوار حیوان و درصد چربی شیر می گذارد.

تنظیم رطوبت:

رطوبت مناسب برای سیلوهای زمینی ۷۲-۶۵٪ و برای سیلوهای عمومی ۶۵-۶۲٪ است. رطوبت کم باعث کپک زدگی سیلو و رطوبت بالا نیز باعث تخمیر کلسترییدی می شود. برای کاهش رطوبت سیلو می توان قبل از ذخیره سازی، علوفه را به منظور پژمرده کردن به مدت ۴-۳ ساعت در آفتاب پهن کرد، همچنین می توان از غلاتی مانند ذرت هم به صورت لایه لایه استفاده کرد.

انباشتن علوفه:

مهمترین مورد در انباشتن علوفه، ایجاد شرایط بی هوازی در سیلو می باشد. این عمل در سیلوهای زمینی با کمپرس شدن توسط عبور تراکتور یا لودر صورت می گیرد. بعد از فشردن سیلو، روی آن با یک عایق که معمولاً نایلون پلاستیکی است پوشانده می شود، سپس با قرار دادن وزنه هایی روی آن، مانع از متراکم شدن دوباره علوفه می شوند. این عمل را می توان با دفن کردن سیلو در زیر ۲۰ سانتیمتر خاک انجام داد.

مصرف سیلاژ:

معمولاً بعد از ۴ هفته، سیلاژ آماده می شود. بعد از این مدت، بطور تقریبی ۶ تا ۱۲ ماه می توان از سیلاژ بدون افت کیفیت استفاده کرد. در کل، سیلاژ معمولاً در فصول گرم سال تهیه و در فصول سرد سال مصرف می شوند (البته هیچ محدودیت زمانی برای استفاده سیلاژ وجود ندارد ولی به دلیل عدم وجود علوفه تازه در فصول سرد سال، بیشترین مصرف سیلاژ در این زمان است).

برای جلوگیری از فساد سیلاژ، باید در هوای گرمتر سریعتر مصرف شود. بعد از باز کردن سیلاژ، هوا به سرعت وارد آن شده و در صورتی که به مقدار کافی مصرف نشود سیلاژ شروع به فساد خواهد کرد. بهترین روش آن است که به صورت لایه ای از سیلو برداشت شود. همچنین لازم است طوری از سیلو برداشت کنیم که ریخت و پاش نداشته و اتلاف کاهش یابد. به همین دلیل، ابزارآلات مخصوصی طراحی شده اند که برداشت از سیلو را با کمترین اتلاف انجام می دهند.

ویژگیهای یک سیلاژ خوب:

یک سیلاژ خوب، سیلاژی است که به رنگ زیتونی باشد، خیلی خشک و مرطوب نباشد، ظاهر سوخته نداشته باشد، بوی اسید بوتیریک ندهد، کپک زدگی نداشته باشد و اسید لاکتیک بالایی داشته باشد.

تهیه و تدوین: مختار خسروی